

PERIÒDIC POLÍTIIC VERMELL

== SALUT PÚBLICA == INTERESSOS POPULARS == ARTS Y LLETRAS ==

Redacció y Administració: carrer de Ronda de la Universitat, número 8, Barcelona

— VENTA: 15 exemplars, i passats; Un número, 3 quartos. — Surt a llum los divendres ab tota regularitat. — SUSCRIPCIÓ: Espanya, a rals trimestres; Estranger, 16. —

GUSPIRAS CLERICALS

Que no es or tot lo que ho sembla, ni menos tot lo que lló, ja fa molt temps que ho sabem. Y que aixó 's pot aplicar a casi tot lo que de la humana naturalesa dependeix, també podem donarho per sapigut. Pero ¿qui dimontri 's podia figurar que aquest ditxo també fos aplicable a las cosas divinas?

D' aixó sí que n' hi ha un feix, la veritat. Y no obstant, res mes cert. Vagin escoltant.

La trona de las iglesias es la catedral del Esperit Sant. Lo que desde allí parla, parla, segons la religió catòlica, inspirat per l' Esperit Sant. Es, donchs, lo mateix Esperit Sant en persona, ó en colomí, que d' aixó no n' estich cert, una especie d' editor responsable de las ideas emeses per la boca del predicador. Donchs ja tenim lo que deya al principi: que no es or tot lo que lló fins en las accions divinas. Ja ho aniran veyent.

Los funerals que 's fan per D. Alfons, naturalment que, devotament pentant, tenen de ser a favor d' ell, es a dir, de la seva ànima, que pe 'l cas es igual.

Donchs escoltem ara lo sermó dels funerals fets en la iglesia de Sant Jaume de Galicia, y a fe de Deu que si de tals sufragis no 'n queda sufregida y socarrimada l' ànima del que fou rey d' Espanya, m' hi deixo tallar la mà que aguanta la ploma.

Ocupava l' recambró de la inspiració divina tot un senyor canonge magistral d' aquella iglesia, y desde l' primer moment que obri la boca ja 's veje que mes s' anava a queixar pe 'ls seus, que a planyos per l' ànima del difunt.

Escoltine un retallet que copio al peu de la lletra d' un periòdich d' aquella capital, quals redactors sentiren lo sermó y publicaren literal y exactament lo mes important d' ell.

Deya aixís l' orador sagrat:

«Cuando la religion es atacada, cuando se molesta al clero, cuando se ataca por hombre, cuando se desvirtúa el altar, es licito alzarse con las armas en su mano... «Llen que así procedan cumplen un deber superior a todas las debers.»

«Qué tal si aixó no es fer lo panegirich dels carlins y no de D. Alfons? Si l' Esperit Sant las inspira y l' Pare y 'l Fill las escoltan las tals pregarias, ja está ben fresca l' ànima del real difunt.

Y escoltin lo que també deya, y dispensin lo modo de senyalar:

«Pidamos fervorosamente a la Divina Providencia que perdone los DESLICES de la juventud inexperita del egregio monarca.»

Vamos, que d' aixó a treureli los drapets al sol ab tots los ets y uts, no hi va mes que un pas.

Pero no fou aixó sol.

Si s' hagués concretat no mes que a dir poch be del difunt y a alabar als carlins, menos mal.

Pero també a la reyna viuda, regenta avuy d' Espanya, l' ha deixada de las festas.

Escoltin quins carinyos li arima:

«Desdichada reina gobernadora que ha cometido el error de llamar a sus consejos a hombres que han estado contra la religion de los españoles, que han estado por hombre a los ministros del altar, que han estado a la vez del país que servano y adoranable concurato LLAMADO MATRIMONIO CIVIL; y no hará dudo que la más ligera muestra de arrepentimiento.»

Vaja, es precis confessar que si la pobre animeta de D. Alfons hagués esperat algun auxilli pera sortir del purgatorí aquestas paraules li haurian fet l' efecte d' una empena pera llenyarla a las calderas d' en Pere Botero.

Lo gòbern ja té coneixement del fet y diu que li posará correctiu, jero ja veurán com lo canonge caurá de potos y no anirà a cap presiri com han anat tantis peiodistas pera dir molt menos.

En lo sermó dels funerals de Madrid també va haberli 'l seu sis ó aiper la animeta, puig lo bisbe encarregat de lapredica recalçá molt y molt certas flasquesas humanes, que 's diu si fins provocá l' envejolament de mes de quatre damas d' honor.

També va ficar-se en terreno vedat respecte als dos matrimonis de rey, dient si l' l' havia fet per amor y l' altre per rahó d' Estat, que es com si diguessen per conveniencia en llenguatge de peion, lo qual no se pas quin efecte deuria fer a la reina viuda que s' ho estava escoltant.

Jo no m' embolico ab comentaris, pero 'm sembla que si pel salvarse la anima de D. Alfons no té al cel altres recomanacions que aquestas, ja té feyna lluada per dias.

Surt que las pregarias abundan, y que si alguns contan a Deu cosas lleugas, altres li contaran flors y violas del difunt, y si Deu no s' hi encaparra gayre, tot podrá arribar a fi de be.

¡Ah! Pero no estara de mes vigilar la propaganda carlina desde 'l trona.

La situació se 'n té d' anar aviat als liberals

de debó, y si per llavors sabem abont jau la llebra carcunda, es fàcil que l' atrapém al cau. Y 'ns interessa molt mataria d' una vegada y ferne un bon estofet.

DE QUÈ MORÍ 'L REY

«Quan fou mort lo combregaren,» diu lo ditxo.

Igual succeheix ab la enfermetat que matá al rey Alfons.

Mentres va esser viu, era mes perillós insinuar que estava malalt, que no pas tirarse d' un balcó al carrer.

Pero avuy que ja ha fet a tots aném sabent de mica en mica de que morí, y la veritat, ne hi ha pera llugarhi cadiras.

Segons conversacions particulars del doctor Camison y varias opinions facultativas d' alguns que visitaren al Sr. de Borbon, resulta que aviat se 'l veje, després d' ocupar lo trono per la saguntada d' en Martinez Campos, que era bastant debíl de naturalesa y propens a las enfermetats del pit.

Los metjes li recomanavan que portés una vida tranquila y ab molta regia, pero ell no s' escoltava a ningú en aquest punt, y tirava al dret en tot alló que li donava 'l gust y... la real gana.

En los primers temps de son regnat encara anava bastant fort per tot lo que li convenia, y y ab un petit esforç sortia regularment be de qualsevol compromís.

Pero amigu, en aquest mon tot arriba que fa ganxo, y 'ls reys, per mes reals personas que sigan, no poden pas escapar-se de pagar tribut a cap precepte de la naturalesa.

Y al rey se li arrossá la poca fortalesa que tenia, a pesar de lo qual ell volia anar fort y se esforçava en enganysarse ell mateix y en enganyar a sos metjes.

Ab aquest motiu conta d' ell un periòdich monárquich que se li podia aplicar alló de «Digam de qué presums y 't diré lo que 't fa falta,» puig que las foras de que volia presumir eran lo que mes li mancava.

Y aixís va arribar als vinticinch anys, y allí la naturalesa li feu un pet, comensat a desarrollarsei una tuberculosis, que en llenguatge vulgar vol dir tísiss.

Y ab la tísiss ha mort, si be 's diu y s' assegura que no del tot a consequència d' aquesta enfermetat, sino de certs refredaments que 'l rey no sapigué ó no volgué evitar, seguint sempre son sistema de voler fer lo fort sense serho, y

quals refredaments li causaren una bronquitis aguda (això vol dir inflamació dels conductes que serveixen pera fer entrar y sortir l'ayre dels pulmons) que li causà la mort per ataca de disnea (sufocació, falta de respirar).

De tots modos, en Camison diu que la tissis tenia de matèria mes ó menos aviata, y que ella fou la que ajudà mes poderosament a la complicació que acabà tan de prompte ab sa vida.

Resulta, donchs, indubtable, que l'rey feya ja temps que era tísic, que l' govern ho sabia, y no obstant perseguia pitjor que á un mal lladre al periodista que digués al públich tan certa veritat.

Y com es altament vergonyós é immoral tolerar res, ni govern ni persona ni institució, que se oposin á la veritat, base de tota moral y de tota justícia, aquí tenim que 'l poble espanyol era un valent gamarús d' aguantar lo que aguantava, y ho serà ara y sempre mentres no se oposi ab totes sas forsas á tota causa que produheixi 'ls efectes de la tiranía, de la mentida y del despotisme.

LO FRARE TRAPO

Tancadet en sa celida un pobret frare, ple de feblesa congusta y enfront sa tauca medita de sa vida la trista tauca, mentres menja 'oh miserias! un gros poliatro.

Tinch la celida mes guardada, mes bonica y solejada que hi ha en tot aquest convent; y milló cara austerá, tint beyato y veno miseria, retrato del sumpungit reverent sant varó.

Pe 'l camí, pe 'l carré ó plassen me saluda tot qui passa com prova de bon cristiá; y ca tres bó, mes 'ls noyet, si venen frare, mes humils que no ab son pare me becan á mi la má, sant varó!

Mes de quatre melchidas velias lletias y panadas se m' acostan ab dalé de passió, pero lo las melchero hngint que las benedicto, porque las hi put alé, sant varó!

Ab mas manyas tan felicias cubro 'ls delmes y primicias del hortoló caparrut. ¡Deu si do bona anyada, que no oblidí la religió, que 'm convidi, y 'm diga ab gran mansuetut, sant varó!

Las beyotas farineras, las devotas sandungueras á mi 'm tenen per confés sense pó, y 'la peccis mes gress me contan y contantio no s' afrontan, porque las oblidí després; sant varó!

¡Cuántas volitas... ¡ay la mare! m' obuido que siga frare quan contemplo un bon pamec d' alló bó, y agalo prompte una febra... ¡ja clar, lo cor no ce de gabra! y 'm tinch de quedar retrat; sant varó!

Mes de vintitinch vegades quan las veig tan rosalladas, de feishi tinch intenció un petó, y á sa cara m' aproximo y las dich tot baix: 'T estimat ¡mes passió y menys oracions! sant varó!

Hi ha marit que no s' adona que té devota la dona y fins n' está enamorat... ¡Bon misvol! y no veu entre ses dixas que té dona, pero á misias, puig lo tinch l' altra meiyat; sant varó!

Lo deloni y la abstinenca recomano ab insitencia als hdeles del remat meu; pero jo, d' amagat y ab molta broma m' ompla 'l pag de caro de ploma á la voluntat de Deu; sant varó!

Senx cuydado ni racanis tothom posa ab mi confiança y 'ls secrets sé á tot extrop, sense pó;

y ella no veuhan ¡bons d' aquella! que devall le pel d' ovella las entrayas tinch de liop; sant varó!

Mentres hi hajin donas lloas y homes ximplis y tenocas, y 'l mon contunhi sans instrucción; nosaltres saram los curros que fuerenjam els burros que 'm diuben santos encans; sant varó!

¡Frare trapó, quins sidal! Cara trista y compungida hngint, tot mirant al cel, devoto; y pndreu tot es de pla, molta fama é hipocresia, porque 'os digas sans recel; sant varó!

Y aligantes de libras, flus y ralsastre, penas en Deu y en sa gloria lo pobret frare; y planyent de sa vida la trista tauca, buyda l' ánima é tragos d' una arrafá. J. GUINART

Lo diumenje passat va tindre lloch l' inmo-ral sortiej de carn humana conegut ab lo nom de quintas.

Aquest es lo gall que á moltas familias se 'ls espera pera passar bon Nadal.

En varios punts d' Espanya, y especialment á Madrid, hi han hagut grans escándols y desordres ab motiu del sentej de quintas.

Es un' altra de las moltas probas del carinyo ab que 's reb tan funesta contribució de sanch.

Pero ¡qué diables li ha passat á la esquerra dinástica y á son jefe lo general Lopez Dominguez!

Mireux que aquest partit es mes partit que un pe á la tauca de un pobre.

Cada setmana reb un disgust, una disidencia ó una senyada.

Ara resulta que de primer de cap modo volian avinensas ab en sagasta, sino que volian anar á las sevas sens contraure cap compromís ab ningú, pe' l que poguís succedir; luego sembla que feren las paut y 's licikaren ab los tucetins; després torná á resultar: que no eran tal amichs, y finalmet que sí, que bó y que qué se jo.

Y es natural. Com la esquerra dinástica es un partit que vol ajuntar duas cosas impossibles d' estar juntas, com son democracia y monarquia, sempre resulta que no saben per quin cantó girarse entre la fosca y la llum.

Sort que al cap-de-val sempre 'l patriotisme los aconsella.

Y surten de las dificultats acceptant un bon bocí del pressupost.

Naturalment que això lo fan sacrificant. Be prou que ho diuhentils mateixos: «Altas consideracions purióticas m' han obligat á sacrificar...»

No la decencia ni la vergonya politicas, no. Lo que sacrifican es lo entrell.

A copia d' enturronar!

D' ensá de la mort del rey, han reparat alguns observadors que ni la mare del difunt ni las sevas germanas Isabel é Eularia assisteixen á cap acte oficial dels en que té de pendre part com á reyna regenta donya Cristina.

¡Oh! la familia Borbon la estat sempre un modelo de... ¡Alto! ¡alto! Ja 'n parlarém d' aquí pous dias.

Tant y mal ha vingut l' insult tan cacarejat pe 'l govern.

Si be en la part d' imprenta ha sigut bastant extens, en cambi en la part de sublevacions militars ha sigut miserables.

Los que tantas vegadas s' han sublevat, no han volgut perdonar lo delict de sublevació.

Y fins pera que res hi falti al tal insult pera quedar coix, la Gaceta ha tingut de reproduhirlo per haberse insertat la primera vegada ple d' erradas.

Es á dir, que l' han errat en tot. Al fi obra de liberals... monárquichs.

Ja s' ha nomenat alcalde de Barcelona al senyor Rius y Tauler. ¡Valgam sant Nin y sant Non y quantas primeras pedras tornarem á posar!

Un consell desinteressat nos permetém donar á don Paco.

En lloch de posar primeras pedras d' edincis públics, dediquis á posar las últimas.

Ja veura com los barcelonins li agrahirém bona cosa mes.

Lo consell de guerra de Cartagena ha condemnat á mort á quatre individuos dels complicats en la última intentona revolucionaria d' aquella ciutat.

Lo govern ha declarat que considera compresos en l' insult donat per la mort del rey á n' aquestos sentenciats.

De modo, que si D. Alfons fos viu, y, com es probable, gobernés en Cánovas, ja s' pot ben dir que 'l fusellament d' aquestos quatre individuos hauria sigut segur, puig que cap insult de mort per causa politica se doná en tot lo regnat de D. Alfons.

Aixís es que ja s' pot assegurar que la mort de dit senyor, PER ARA, ha salvat la vida á quatre homes.

Considerant aixó purament baix lo punt de vista humanitari, tenim de doldrens de la mort del rey, y, per conseqüencia, de la salvació dels quatre republicans!

La contesta ja se la farà 'l llegidor.

En Martos se diu que ja dissenteix del govern.

¡Tan prompte! Per ara segueix un estant d' acort mes que ab ell mateix.

Y encara á las foscas. Ab llum es dissident... De la seva sebra.

Lo govern civil de Barcelona se coneix que es boci d' aquells que molts senyors turronayres ambicionan.

Fa ja mes de quinze dias que 'stá nomenat per governador d' aquesta provincia un tal don Cayo Lopez, del qual se conta que efectivament es molt capo pera fer algun dret á tothom, com aquí molt nos convé.

Pero resulta que á Madrid hi ha un aixám de amichs que pretenen un punt abont tan magnífichs negocis se fan en joch, prostitució y lladres, y á 'tem que no siga cap governador capo lo que de la vila dels tabuls de la politica nos envihin, sino algun afamat que vinga á restaurarse, com en tantas altres ocasions ha succedit.

Y ara encara ho sentiriam mes, porque 'l últim que habém tingut es de lo menos dolent que corra, sobretot tractantse de conservadors.

En fi, á la voluntat d' en Sagasta tenim que deixarho, y si 'ns pica ja gretarém.

Y molt cuydado ab las unglas.

La Audiencia de Lleyda ha dictat sentencia condemnatoria contra l' alcalde de Soleras per haberse quedat 550 pesetas del fondo de calamitats.

Trobo injusta la sentencia. ¡Volen mes calamitat que un alcalde que 's queda 'ls quartos del comú!

Donchs calamitat per calamitat, va fer com l' apotecatí d' Olot.

En Carlets del As d' oros també es tísic y diuhen que s' está morint.

Com sa mort té de fer mes be que altra cosa á la humanitat, li desitjem que se 'n vagi prompte al cel á gosar de la música celestial que sens dubte li deurán proporcionar sas hassanyas ab húngaras y baylarias y sas proesas éntencnt guerras civils de bandaditja.

Los carlins també negan que son amo estiga malalt. Vamos, tots los monárquichs son tallats ab lo mateix patró.

LOS QUE MAY PERDEN, si no s' hi barreja 'l poble

¿Qué hi diu ab la mort del rey
y 'l govern que ara ha vingut?

—Que encara res no hem perdut
y que 's farà nostra lley.